

CONVENȚIE din 25 octombrie 1980

asupra aspectelor civile ale rapirii internaționale de copii*)

EMITENT • PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 243 din 30 septembrie 1992

Data intrării în vigoare 30-09-1992

Notă *) Traducere

Statele semnatare ale prezentei convenții, profund convinge ca interesul copilului este de importanța primordială în orice problema privind încredințarea sa, dornice să protejeze copilul, pe plan internațional, împotriva efectelor dăunătoare ale unei deplasări sau neînnapoieri ilicite și să întocmească proceduri în vederea garantării imediatei înapoieri a copilului în statul reședinței sale obișnuite, precum și de a asigura protecția dreptului de vizitare, au hotărât să încheie o convenție în acest scop și au căzut de acord asupra dispozițiilor următoare:

Capitolul 1

Cîmpul de aplicare a convenției

Articolul 1

Prezenta convenție are drept obiect:

- a) de a asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în orice stat contractant;
- b) de a face să se respecte efectiv în celelalte state contractante drepturile privind încredințarea și vizitarea, care există într-un stat contractant.

Articolul 2

Statele contractante iau toate măsurile corespunzătoare spre a asigura, în limitele teritoriului lor, realizarea obiectivelor convenției. În acest scop, ele urmează să recurgă la procedurile lor de urgență.

Articolul 3

Deplasarea sau neînnapoierea unui copil se considera ilicită:

- a) cînd are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționînd fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînnapoierii sale; și
- b) dacă la vremea deplasării sau neînnapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționîndu-se separat sau împreună ori ar fi fost astfel exercitate, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.

Dreptul privind încredințarea, vizat la lit. a), poate rezultă, între altele, dintr-o atribuire de plin drept, dintr-o hotărîre judecătorească sau administrativă sau dintr-un acord în vigoare potrivit dreptului acelui stat.

Articolul 4

Convenția se aplică oricărui copil care își avea reședința obișnuită într-un stat contractant imediat înainte de încălcarea drepturilor privind încredințarea sau vizitarea. Aplicarea convenției încetează cînd copilul atinge vîrsta de 16 ani.

Articolul 5

În înțelesul prezentei convenții:

- a) dreptul privind încredințarea include dreptul cu privire la îngrijirile cuvenite persoanei copilului și, îndeosebi, acela de a hotărî asupra locului reședinței sale;
- b) dreptul de vizitare include dreptul de a duce copilul pentru o perioadă limitată de timp în alt loc decît cel al reședinței sale obișnuite.

Capitolul 2

Autorități centrale

Articolul 6

Fiecare stat contractant desemnează o autoritate centrală însărcinată să satisfacă obligațiile ce-i sînt impuse prin convenție.

Un stat federal, un stat în care sînt în vigoare mai multe sisteme de drept sau un stat avînd organizații teritoriale autonome este liber să desemneze mai mult de o autoritate centrală și să specifice întinderea teritorială a puterilor fiecăreia dintre aceste autorități. Statul care folosește aceasta posibilitate desemnează autoritatea centrală căreia îi pot fi adresate cererile, în vederea transmiterii lor autorităților centrale competente din acest stat.

Articolul 7

Autoritățile centrale urmează să coopereze între ele și să promoveze o colaborare între autoritățile competente în statele lor respective, pentru a asigura imediată înapoiere a copiilor și a realiza celelalte obiective ale prezentei convenții.

În special, ele urmează fie direct, fie cu sprijinul oricărui intermediar, să ia toate măsurile potrivite:

- a)** pentru localizarea unui copil deplasat sau reținut ilicit;
- b)** pentru prevenirea de noi pericole pentru copil sau de pagube pentru părțile interesate, luând sau procedând astfel încât să fie luate măsuri provizorii;
- c)** pentru a asigura înapoierea de bunăvoie a copilului sau a înlesni o soluție amiabilă;
- d)** pentru schimb de informații, dacă se dovedește util, privitoare la situația socială a copilului;
- e)** pentru a furniza informații generale privind dreptul statului lor în legătură cu aplicarea convenției;
- f)** pentru a introduce sau a înlesni deschiderea unei proceduri judiciare sau administrative, menite să obțină înapoierea copilului și, dacă este cazul, să îngăduie organizarea sau exercitarea efectivă a dreptului de vizitare;
- g)** pentru a acorda sau înlesni, dacă este cazul, obținerea de asistență judiciară și juridică, inclusiv participarea unui avocat;
- h)** pentru a asigura, pe plan administrativ, dacă va fi necesar și oportun, înapoierea fără pericol a copilului;
- i)** pentru a se tine reciproc la curent asupra aplicării convenției și, pe cât posibil, a înlătura eventualele obstacole ivite cu prilejul aplicării sale.

Capitolul 3

Înapoierea copilului

Articolul 8

Persoana, instituția sau organismul care pretinde că un copil a fost deplasat sau reținut prin violarea dreptului privind încredințarea poate să sesizeze fie autoritatea centrală a reședinței obișnuite a copilului, fie pe aceea a oricărui stat contractant, pentru ca acestea să acorde asistența lor în vederea asigurării înapoierii copilului.

Cererea urmează să cuprindă:

- a)** informații privind identitatea reclamantului, a copilului și a persoanei despre care se susține că a luat sau a reținut copilul;
- b)** data nașterii copilului, dacă este posibil să fie obținută;
- c)** motivele pe care se sprijină reclamantul pentru a cere înapoierea copilului;
- d)** toate informațiile disponibile privitoare la localizarea copilului și identitatea persoanei cu care copilul este presupus a se afla;
- e)** copie autenticată a oricărei decizii sau acord utile;
- f)** o atestare sau declarație sub jurământ emanând de la autoritatea centrală sau de la alta autoritate competentă a statului în care se afla reședința obișnuită sau de la o altă persoană calificată privind dreptul statului în materie;
- g)** orice alt document util.

Articolul 9

Când autoritatea centrală, care este sesizată printr-o cerere în temeiul art. 8, are motive să creadă că copilul se afla într-un alt stat contractant, ea transmite cererea direct și fără întârziere autorității centrale a acestui stat contractant, informind despre acestea autoritatea centrală reclamantă sau, dacă este cazul, pe reclamant.

Articolul 10

Autoritatea centrală a statului unde se afla copilul va lua sau va face să se ia orice măsură susceptibilă să asigure înapoierea acestuia de bunăvoie.

Articolul 11

Autoritățile judiciare sau administrative ale oricărui stat contractant urmează să procedeze de urgență în vederea înapoierii copilului.

Când autoritatea judiciară sau administrativă sesizată nu a statuat, într-un termen de 6 săptămâni din momentul sesizării sale, reclamantul sau autoritatea centrală a statului solicitat, din proprie inițiativă sau la cererea autorității centrale a statului solicitant, poate cere o declarație asupra motivelor acestei întârzieri. Dacă răspunsul este primit de către autoritatea centrală a statului solicitat, aceasta autoritate urmează să o transmită autorității centrale a statului solicitant sau, dacă este cazul, reclamantului.

Articolul 12

Când un copil a fost deplasat sau reținut ilicit în înțelesul art. 3 și o perioadă de mai puțin de un an s-a scurs cu începere de la deplasare sau neînapoiere în momentul introducerii cererii înaintea autorității judiciare sau administrative a statului contractant unde se afla copilul, autoritatea sesizată dispune înapoierea sa imediată.

Autoritatea judiciară sau administrativă, sesizată fiind chiar după expirarea perioadei de un an prevăzute la alineatul precedent, urmează, de asemenea, să dispună înapoierea copilului, afară dacă nu se stabilește că copilul s-a integrat în noul sau mediu.

Cînd autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat are motive de a crede ca copilul a fost luat într-un alt stat, ea poate suspenda procedura sau sa respingă cererea de înapoiere a copilului.

Articolul 13

Prin excepție de la dispozițiile articolului precedent, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută sa dispună înapoierea copilului, dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivesc înapoierii sale stabilește:

- a) ca persoana, instituția sau organismul care avea în îngrijire copilul nu exercita efectiv dreptul privind încredințarea la data deplasării sau neînapoierii, ori consimțise sau achiesase ulterior acestei deplasări sau neînapoieri;
- sau
- b) ca exista un risc grav ca înapoierea copilului sa-l expuna unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip sa-l situeze într-o situație intolerabilă.

Autoritatea judiciară sau administrativă poate, de asemenea, sa refuze a dispune înapoierea copilului, dacă constata ca acesta se împotrivesc la înapoierea sa și ca a atins o vîrsta sau o maturitate care face necesar să se țină seama de opinia sa.

La aprecierea împrejurărilor vizate în acest articol, autoritățile judiciare sau administrative urmează sa țină seama de informațiile puse la dispoziție de autoritatea centrală sau orice alta autoritate competentă a statului în care se afla reședința obișnuită a copilului privitor la situația sa socială.

Articolul 14

Pentru a stabili existența unei deplasări sau a unei neînapoieri ilicite în înțelesul art. 3, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat poate ține seama în mod direct de legea și de hotărârile judiciare sau administrative recunoscute sau nu în mod formal în statul în care se afla reședința obișnuită a copilului, fără a recurge la procedurile specifice asupra dovedirii acestui drept sau pentru recunoașterea hotărîrilor străine care ar fi altfel aplicabile.

Articolul 15

Autoritățile judiciare sau administrative ale unui stat contractant pot cere, înainte de a dispune înapoierea copilului, ca reclamantul sa înfățișeze o hotărîre sau o atestare emanînd de la autoritățile statului în care se afla reședința obișnuită a copilului, prin care să se constate ca deplasarea sau neînapoierea era ilicită în înțelesul art. 3 al convenției, în măsura în care aceasta hotărîre sau atestare poate fi obținută în acest stat. Autoritățile centrale ale statelor contractante acorda asistența, în măsura posibilului, reclamantului, spre a obține o atare decizie sau atestare.

Articolul 16

După ce vor fi fost informate despre deplasarea ilicită a unui copil sau despre neînapoierea sa în înțelesul art. 3, autoritățile judiciare sau administrative ale statului contractant unde copilul a fost deplasat sau reținut nu vor mai putea statua asupra fondului dreptului privind încredințarea pînă cînd nu se va stabili că nu se afla întrunite condițiile prezentei convenției pentru înapoierea copilului sau pînă cînd o perioadă rezonabilă nu se va fi scurs fără ca o cerere pentru aplicarea convenției să se fi făcut.

Articolul 17

Singura împrejurare ca o hotărîre privitoare la încredințare a fost pronunțată sau este susceptibilă să fie recunoscută în statul solicitat nu poate justifica refuzul de a retrimite copilul potrivit prevederilor acestei convenții, dar autoritățile judiciare sau administrative ale statului solicitat pot lua în considerare motivele acestei hotărîri care ar intra în sfera de aplicare a convenției.

Articolul 18

Dispozițiile acestui capitol nu limitează puterea autorității judecătorești sau administrative de a dispune înapoierea copilului oricînd.

Articolul 19

O hotărîre asupra înapoierii copilului, pronunțată în cadrul convenției, nu afectează fondul dreptului privind încredințarea.

Articolul 20

Înapoierea copilului potrivit dispozițiilor art. 12 poate fi refuzată în cazul în care nu ar fi permisă de principiile fundamentale ale statului solicitat cu privire la salvagardarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Capitolul 4 **Dreptul de vizitare**

Articolul 21

O cerere vizind organizarea sau protejarea exercitării efective a unui drept de vizitare poate fi adresată autorității centrale a unui stat contractant, potrivit aceluiași modalități, cu o cerere vizind înapoierea copilului.

Autoritățile centrale sînt legate prin obligațiile de cooperare vizate la art. 7, pentru a asigura exercitarea nestinjenită a dreptului de vizitare și îndeplinirea tuturor condițiilor la care exercitarea acestui drept ar fi supusă și în vederea înlăturării, în măsura posibilului, a obstacolelor de natura a se împotrivi la aceasta.

Autoritățile centrale, fie în mod direct, fie prin intermediari, pot iniția sau favoriza o procedură legală în vederea organizării sau protejării dreptului de vizitare, precum și a condițiilor în care exercitarea acestui drept va putea fi supusă.

Capitolul 5

Dispoziții generale

Articolul 22

Nici o cauțiune și nici o depunere, sub orice denumire ar fi, nu pot fi impuse spre a garanta plata spezelor și cheltuielilor în contextul procedurilor judecătorești sau administrative vizate prin convenție.

Articolul 23

Nici o legalizare sau formalitate similară nu se va cere în contextul convenției.

Articolul 24

Orice cerere, comunicare sau alt document se trimite, în limba originală, autorității centrale a statului solicitat și însoțite de o traducere în limba oficială sau într-una dintre limbile oficiale ale acestui stat ori, dacă aceasta traducere este greu realizabilă, de o traducere în limbile franceză sau engleză.

Totuși, un stat contractant va putea, făcînd rezerva prevăzută la art. 42, să se opună folosirii fie a limbii franceze, fie a celei engleze, în orice cerere, comunicare sau alt document adresate autorității sale centrale.

Articolul 25

Cetățenii unui stat contractant și persoanele cu reședință obișnuită în acest stat vor avea dreptul, pentru tot ceea ce privește aplicarea convenției, la asistența judiciară și juridică în orice alt stat contractant, în aceleași condiții ca și cînd ei înșiși ar fi cetățeni ai acestui alt stat și și-ar avea acolo reședința în mod obișnuit.

Articolul 26

Fiecare autoritate centrală va suporta propriile sale speze în aplicarea convenției.

Autoritatea centrală și celelalte servicii publice ale statelor contractante nu vor impune nici un fel de speze cu privire la cererile introduse în aplicarea convenției. Între altele, nu pot pretinde reclamantului plata spezelor și cheltuielilor procesului sau, eventual, speze pricinuite de participarea unui avocat. Totuși, ele pot cere plata cheltuielilor cauzate sau urmînd a fi cauzate de operațiuni legate de înapoierea copilului.

Cu toate acestea, un stat contractant va putea, făcînd rezerva prevăzută la art. 42, să declare că nu este ținut la plata spezelor, vizate de alineatul precedent, în legătură cu participarea unui avocat sau a unui consilier juridic, ori la speze judiciare, decît în măsura în care aceste cheltuieli pot fi acoperite prin sistemul sau de asistență judiciară și juridică.

Disponind înapoierea copilului sau staruind asupra dreptului de vizitare potrivit prevederilor convenției, autoritatea judecătorească sau administrativă poate, dacă este cazul, să pună în sarcina persoanei care a deplasat sau reținut copilul, sau care a împiedicat exercitarea dreptului de vizitare, plata tuturor spezelor necesare întreprinse de reclamant sau în numele sau, între altele spezele de călătorie, spezele de reprezentare judecătorească ale reclamantului și de înapoiere a copilului, precum și toate cheltuielile și plățile făcute pentru localizarea copilului.

Articolul 27

Cînd apare clar că nu sînt îndeplinite condițiile cerute de convenție sau ca cererea nu este întemeiată, o autoritate centrală nu este ținută să accepte atare cerere. În acest caz, ea îl informează de îndată pe reclamant despre motivele sale sau, dacă este cazul, autoritatea centrală care i-a transmis cererea.

Articolul 28

O autoritate centrală poate pretinde ca cererea să fie însoțită de o autorizație în scris prin care să fie imputernicită să acționeze în contul reclamantului sau să desemneze un reprezentant care să acționeze în numele sau.

Articolul 29

Convenția nu împiedică asupra posibilității persoanei, instituției sau organismului, care pretinde că dreptul privitor la încredințare sau de vizitare în înțelesul art. 3 sau 21 au fost violate, să se adreseze direct autorităților judiciare sau administrative ale statelor contractante, în aplicarea sau neaplicarea dispozițiilor convenției.

Articolul 30

Orice cerere, supusă autorității centrale sau direct autorităților judecătorești sau administrative ale unui stat contractant, în aplicarea convenției, precum și orice document ori informare anexate acestora sau procurate de către o autoritate centrală vor putea fi prezentate înaintea tribunalelor sau autorităților administrative ale statelor contractante.

Articolul 31

În relația cu un stat care în materia încredințării copiilor practica doua sau mai multe sisteme de drept aplicabile în unități teritoriale diferite:

- a)** orice referire la reședința obișnuită în acest stat vizează reședința obișnuită într-o unitate teritorială a acestui stat;
- b)** orice referire la legea statului reședinței obișnuite vizează legea unității teritoriale în care copilul își are reședința obișnuită.

Articolul 32

În relația cu un stat care, în materie de încredințare de copii, practica doua sau mai multe sisteme de drept aplicabile unor categorii diferite de persoane, orice referire la legea acestui stat vizează sistemul de drept desemnat prin dreptul acestuia.

Articolul 33

Un stat în care diferite unități teritoriale au reguli proprii de drept în materia încredințării copiilor nu va fi ținut să aplice convenția când un stat al cărui sistem de drept este unificat nu ar fi ținut să o aplice.

Articolul 34

În materiile în care se aplică convenția, aceasta prevalează asupra Convenției din 5 octombrie 1961 privind competența autorităților și legea aplicabilă în materie de protecție a minorilor, între statele părți la ambele convenții. Prezenta convenție nu împiedică însă ca un alt instrument internațional legind statul de origine și statul solicitat sau alta lege a statului solicitat să fie invocate spre a obține înapoierea unui copil deplasat sau reținut în mod ilicit sau pentru organizarea dreptului de vizitare.

Articolul 35

Convenția nu se aplică între statele contractante decât la rapirile sau la neînapoierea ilicite care au avut loc după intrarea sa în vigoare în acele state.

Dacă o declarație s-a făcut potrivit art. 39 sau 40, referirea la un stat contractant făcută în alineatul precedent înseamnă unitatea sau unitățile teritoriale cărora li se aplică convenția.

Articolul 36

Nimic din aceasta convenție nu împiedică doua sau mai multe state contractante, în vederea limitării restricțiilor la care înapoierea copilului poate fi supusă, să se înțeleagă între ele ca să deroge de la oricare dintre dispozițiile sale care pot implica asemenea restricții.

Capitolul 6 **Clauze finale**

Articolul 37

Convenția este deschisă semnării statelor care erau membre ale Conferinței de la Haga de drept internațional privat la data celei de-a patruzeci și a șasea sesiuni a sa.

Ea va fi ratificată, acceptată sau aprobată și instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare se vor depune pe lângă Ministerul Afacerilor Externe al Olandei.

Articolul 38

Orice alt stat va putea adera la convenție.

Instrumentul de aderare se va depune pe lângă Ministerul Afacerilor Externe al Olandei.

Convenția va intra în vigoare, pentru statul care adera, în prima zi a celei de-a treia luni calendaristice după depunerea instrumentului sau de aderare.

Aderarea nu va avea efect decât în raporturile dintre statul care adera și statele contractante care vor fi declarat ca accepta aceasta aderare. Atare declarație urmează, de asemenea, să se facă de orice stat membru care ratifica, accepta sau aproba convenția ulterior aderării. Aceasta declarație se va depune pe lângă Ministerul Afacerilor Externe al Olandei; acesta va trimite, pe cale diplomatică, câte o copie certificată conform fiecăruia dintre statele contractante.

Convenția va intra în vigoare între statul care adera și statul care a declarat ca accepta aceasta aderare în prima zi a celei de-a treia luni calendaristice după depunerea declarației de acceptare.

Articolul 39

Orice stat, în momentul semnării, ratificării, acceptării, aprobării sau aderării, va putea să declare că convenția se va extinde la ansamblul teritoriilor pe care le reprezintă pe plan internațional sau la unul sau mai multe dintre ele. Aceasta declarație va produce efect în momentul în care intră în vigoare pentru acest stat.

Aceasta declarație, precum și orice extindere ulterioară se vor notifica Ministerului Afacerilor Externe al Olandei.

Articolul 40

Un stat contractant care cuprinde două sau mai multe unități teritoriale în care sisteme de drept diferite se aplică materiilor guvernate de aceasta convenție va putea, în momentul semnării, ratificării, acceptării, aprobării sau aderării, să declare că prezenta convenție se va aplica tuturor unităților sale teritoriale sau numai uneia sau mai multora dintre ele, și va putea oricând să modifice aceasta declarație, făcând o altă declarație.

Aceste declarații se vor notifica Ministerului Afacerilor Externe al Olandei și vor indica, în mod expres, unitățile teritoriale cărora li se aplică convenția.

Articolul 41

Cînd un stat contractant are un sistem de guvernămînt în virtutea căruia puterile executive, judecătorești și legislative sînt împărțite între autoritățile centrale și alte autorități ale acestui stat, semnarea, ratificarea, acceptarea sau aprobarea convenției sau aderarea la aceasta, ori o declarație făcută în temeiul art. 40, nu va atrage nici o consecință cu privire la separația internă a puterilor în acest stat.

Articolul 42

Orice stat contractant va putea, cel mai tîrziu în momentul ratificării, acceptării, aprobării sau aderării, ori în momentul unei declarații făcute în temeiul art. 39 sau 40, să facă fie una, fie cele două rezerve prevăzute la art. 24 și 26 alin. 3. Nici o altă rezerva nu va fi încuviințată.

Orice stat va putea, oricînd, să retragă o rezervă pe care a făcut-o. Aceasta retragere va fi notificată Ministerului Afacerilor Externe al Olandei.

Efectul rezervei va înceta în prima zi a celei de-a treia luni calendaristice după notificarea menționată la alineatul precedent.

Articolul 43

Convenția va intra în vigoare în prima zi a celei de-a treia luni calendaristice după depunerea celui de-al treilea instrument de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare prevăzut de art. 37 și 38.

După aceasta, convenția va intra în vigoare:

1. pentru fiecare stat care ratifica, accepta, aproba sau adera ulterior, în prima zi a celei de-a treia luni calendaristice după depunerea instrumentului sau de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare.
2. pentru teritoriile sau unitățile teritoriale la care convenția a fost extinsă potrivit art. 39 sau 40, prima zi a celei de-a treia luni calendaristice după notificarea vizată în aceste articole.

Articolul 44

Convenția va avea o durată de 5 ani, cu începere de la data intrării sale în vigoare potrivit art. 43 alin. 1, chiar pentru statele care ulterior o vor fi ratificat, acceptat sau aprobat sau vor fi aderat la ea.

Convenția se va reînnoi tacit din 5 în 5 ani, în afară cazului de denunțare.

Denunțarea se va notifica, cel puțin cu 6 luni înaintea expirării termenului de 5 ani, Ministerului Afacerilor Externe al Olandei. Ea se va putea limita la anumite teritorii sau unități teritoriale cărora li se aplică convenția.

Denunțarea nu va avea efect decît față de statul care o va fi notificat. Convenția va rămîne în vigoare pentru celelalte state contractante.

Articolul 45

Ministerul Afacerilor Externe al Olandei va notifica statelor membre ale conferinței, precum și statelor care vor fi aderat potrivit dispozițiilor art. 38:

1. semnăturile, ratificarile, acceptările și aprobările vizate la art. 37;
2. aderările vizate la art. 38;
3. data la care convenția va intra în vigoare potrivit dispozițiilor art. 43;
4. extinderile vizate la art. 39;
5. declarațiile menționate la art. 38 ai 40;
6. rezervele prevăzute la art. 24 și 26 alin. 3 și retragerea rezervelor prevăzute la art. 42;
7. denunțările vizate la art. 44.

Drept care, subsemnații, legal împuterniciți, au semnat prezenta convenție.

Întocmită la Haga, la 25 octombrie 1980, în limbile franceză și engleză, ambele texte avînd aceeași valabilitate, într-un singur exemplar, care se va depune în arhivele Guvernului Olandei și de pe care o copie certificată conform se va înmîna, pe cale diplomatică, fiecăruia dintre statele membre ale Conferinței de la Haga de drept internațional privat la data celei de-a patruzeci și a șasea sesiuni a sa.
